

Інна Миколаївна ФЕДУЛОВА,

аспірант Львівського державного університету внутрішніх справ,
Plyashko_Inna@ukr.net

УДК 343.21(477)

ВІДМЕЖУВАННЯ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 206² КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ, ВІД СУМІЖНИХ СКЛАДІВ ЗЛОЧИНІВ

Аналізуються склад злочину, передбачений ст. 206² КК України та суміжні складі злочинів, що передбачені ст.ст. 190, 206, 357, 358 КК України, а також висвітлюються дискусійні питання, які виникають у науковців при відмежуванні цих складів злочинів. Так, попри схожість складів злочинів, що передбачені ст. 190 та ст. 206² КК України, в ході проведення аналізу ст. 206² КК України обґрунтовується висновок про те, що визначальним розмежувальним критерієм є об'єктивна сторона, яка у злочині, що передбачений ст. 206² КК України, характеризується обов'язковим способом вчинення, а саме у вигляді укладення правочинів та необов'язковістю передачі майна за добровільною згодою потерпілого. Розбіжні також об'єкти цих складів злочинів. При відмежуванні злочину, що передбачений ст. 206 КК України, від злочину, що передбачений ст. 206² КК України спільним та таким, що призводить до виникнення дискусійних запитань, є об'єкти цих злочинів. За результатом дослідження аргументовано думку, що розмежувальним критерієм поряд з іншими є об'єктивна сторона цих складів злочинів, у тому числі спосіб вчинення злочину. Також у ході порівняльного аналізу ст. 206² КК України та ст.ст. 357, 358 КК України обґрунтовується позиція про те, що, незважаючи на певну співзвучність диспозицій цих статей в частині підроблення чи

викрадення документів, печаток, штампів юридичної особи, у складах ст.ст. 357, 358 КК України вказане є формою об'єктивної сторони, а у складі ст. 206² КК України — засобом вчинення. При цьому висловлюється авторська позиція щодо необхідності додаткової кваліфікації за ст.ст. 357, 358 КК України при вчиненні злочину, передбаченого ст. 206² КК України.

Ключові слова: суміжні склади злочину, спільні та розмежувальні ознаки, шахрайство, викрадення та підробка документів, законна господарська діяльність, майно юридичної особи.

Належним чином не дослідженим у науці залишається питання розмежування складу злочину, передбаченого статтею 206² КК України, та суміжних складів злочинів. Причому ця тема не досліджена як науковцями, які досліджують кримінальну відповідальність за ст. 206² КК України, так і тими, що вивчають інші склади злочинів, які є суміжними за складом до вищевказаної статті і мали б викликати у них інтерес.

Разом з тим з питань проблематики відокремлення ст. 206² КК України від суміжних злочинів у наукових колах наявні дискусії, остаточного правильного вирішення які сьогодні не знайшли. Залишається більше питань, ніж відповідей з приводу того, чи потрібно при кримінально-правовій оцінці діяння за ст. 206² КК України додатково кваліфікувати за статтями, пов'язаними з підробкою документів (ст.ст. 357, 358 КК України), або чи не є об'єктивна сторона ст. 206² КК України свого роду шахрайством, і якщо це не так, то як відмежувати ці склади злочинів.

Значний внесок у дослідженні кримінальної відповідальності за протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації висвітлено у працях О. О. Дудорова, Є. В. Калмикової, Р. О. Мовчана та інших. Однак однозначного їх вирішення не висвітлено в жодній науковій праці. Комплексного дослідження кримінальної відповідальності за злочин, передбачений ст. 206² КК України, також не здійснено, що свідчить про недостатній рівень вивчення та розкриття цього питання.

Метою статті є системний аналіз складу злочину, передбаченого ст. 206² КК України, та суміжних складів злочинів, що передбачені ст.ст. 190, 206, 357, 358 КК України, виділення їх спільних та розмежувальних ознак, за якими можна правильно провести кримінально-правову оцінку діянь, відмежувати ці склади злочинів.

Як зазначає В. О. Навроцький, значна кількість помилок, допущених у ході кримінально-правової кваліфікації, обумовлена неправильним вирішенням саме питань розмежування злочинів — нерозумінням різниці між окремими кримінально караними посяганнями, невмінням обґрунтувати цю різницю в процесуальних документах, а тим самим і пояснити причини зміни кваліфікації [1, с. 312].

На практиці під розмежуванням злочинів можна розуміти вибір та застосування найбільш вдалого складу злочину серед кількох з метою правильної кваліфікації діяння. Тобто ті групи складів злочинів, які викликають сумнів щодо застосування одного чи іншого, і є суміжними.

Більш точно визначення суміжним складам злочинів надала Л. П. Брич, зазначивши, що суміжними складами злочинів є склади, що утворюють пару (групу), кожна з яких має ознаки, які повністю чи частково збігаються за змістом з ознаками іншого складу злочину, що входить у цю пару (групу) (крім загального об'єкта, причинового зв'язку, загальних ознак суб'єкта складу злочину, вини), одночасно кожний з яких містить хоча б одну ознаку, що відрізняється за змістом з відповідними ознаками інших складів з цієї пари (групи), які взаємно виключають можливість наявності одна одної у складах злочинів, яким вони властиві [2, с. 224].

За змістом диспозиції та за конструкцією ст. 206² КК України суміжними з нею є, на нашу думку, ст. 190 КК України, ст. 206 КК України та ст.ст. 357, 358 КК України.

Слід зазначити, що розмежування здійснюється, за загальним правилом, між основними складами злочинів. Адже основний склад злочину, будучи результатом криміналізації певного типу суспільно небезпечної поведінки, вміщує істотні ознаки цього типу суспільно небезпечної поведінки. Кваліфікуючі ж ознаки, як відомо, — це ознаки, в яких втілене законодавче розуміння про підвищений ступінь суспільної небезпеки того чи іншого злочину [2, с. 212]. Тому в цьому дослідженні ми будемо аналізувати саме основні склади суміжних злочинів.

Порівнюючи ст. 190 КК України та ст. 206² КК України слід проаналізувати зміст їх диспозицій. Зі змісту ст. 190 КК України є кримінально караним заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою. На перший погляд, об'єктивні сторони складів цих злочинів та конструкції їх диспозицій дуже схожі, що і призводить до помилок при визначенні правової кваліфікації.

Так, з цього приводу Є. В. Калмикова зазначала, що аналіз змісту ст. 206² КК України під кутом практики застосування приписів ст. 190 КК України дозволяє стверджувати, що заволодіння майном шляхом вчинення правочинів з використанням підроблених або викрадених документів, печаток чи штампів є одним із найпоширеніших та цілком «традиційних» способів учинення шахрайства, а отже, і не характеризується ні значно підвищеною, ні значно зменшеною суспільною небезпекою порівняно з іншими формами прояву шахрайства. Про це говорить і порівняльний аналіз санкцій ст. 190 та ст. 206² КК України [3, с. 15].

З цієї думкою слід погодитися, оскільки порівняльний аналіз ознак складів цих злочинів свідчить про інше.

Так, Пленум Верховного Суду України у своїй постанові від 6 листопада 2009 р. № 10 «Про судову практику у злочинах проти власності» тлумачить шахрайство як заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою. При цьому обман (повідомлення потерпілому неправдивих відомостей або приховування певних обставин) чи зловживання довірою (недобросовісне використання довіри потерпілого) при шахрайстві застосовуються винною особою з метою викликати в потерпілого впевненість у вигідності чи обов'язковості передачі їй майна або права на нього. Обов'язковою ознакою шахрайства є добровільна передача потерпілим майна чи права на нього [4].

Тобто цей злочин полягає у протиправному заволодінні чужим майном або придбанні права на майно шляхом обману потерпілого чи зловживання його довірою і відзначається тим, що особа, у віданні або під охороною якої знаходиться майно, сама передає таке майно винному, вважаючи, що останній має право на нього. Особливістю шахрайства є те, що шахрай викликає у потерпілого спонукання, бажання передати йому майно чи уступити право на майно. Введений в оману, потерпілий сам добровільно передає винному майно чи право на нього [5].

Водночас, аналізуючи ст. 206² КК України, якою передбачене протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації, у тому числі частками, акціями, паями їх засновників, учасників, акціонерів, членів, шляхом вчинення правочинів з використанням підроблених або викрадених документів, печаток, штампів підприємства, установи, організації, видається не обов'язковою добровільна передача майна потерпілим винному. Більше того, з диспозиції статті не є обов'язковою участь потерпілого як сторони правочину, з вчиненням якого майно переходить у власність винного.

Про вказане свідчить також правозастосовна практика. До прикладу, 19 грудня 2014 р. Генічеським районним судом Херсонської області винесено обвинувальний вирок за вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 206² КК України. В описовій частині вироку зазначено, що з метою заволодіння частками учасників у статутному фонді ТОВ «Дніпро» особою, що в подальшому визнано винною, спільно з невстановленими особами, які діяли за попередньою змовою, підроблено рішення третейського суду від 12 червня 2014 р. у справі № кс-20/2014, до якого внесено завідомо неправдиві відомості про визнання недійсними статутних документів та скасування реєстрації змін до установчих документів ТОВ «Дніпро», згідно з якими учасниками ТОВ «Дніпро» з відповідними частками у статутному фонді стали ще двоє осіб.

На підставі зазначеного рішення третейського судді від 12 червня 2014 р. Горностаївським районним судом Херсонської області від 17 червня 2014 р. винесено ухвалу про видачу виконавчого листа на виконання вищезазначеного рішення третейського суду.

Продовжуючи виконувати дії, спрямовані на заволодіння частками учасників ТОВ «Дніпро», невстановлені особи, які діяли за попередньою змовою з визнаною винною особою, надали державному реєстратору реєстраційної служби Генічеського районного управління юстиції Херсонської області підроблені документи, в які внесено неправдиві дані щодо фактів проведення зборів учасників юридичних осіб, включення та виключення зі складу учасників, питань, що розглядалися, прийнятих рішень, підписів учасників, фактів переходу права власності.

23 червня 2014 р. особа, що в подальшому визнана винною, знаходячись в приміщенні офісу приватного нотаріуса Херсонського міського нотаріального округу, шляхом укладення договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі ТОВ «Дніпро» протиправно здійснила відчуження часток інших учасників ТОВ «Дніпро» на користь компанії «Норслінк Юнайтед ЛТД», що знаходиться за адресою: 103 ШамПенгТонг, Плаза, Вікторія, Має, Республіка Сейшельські Острови.

24 червня 2014 р. невстановленими особами, які діяли від імені компанії «Норслінк Юнайтед ЛТД» здійснено відчуження часток учасників ТОВ «Дніпро» на користь компаній «ЕллевіаХолдінгКорп.» та «Крокон Бізнес ЛТД» [6].

З вказаного робимо висновок, що, на відміну від шахрайства, де обов'язкова добровільна передача майна чи права на нього винному потерпілим, винний отримав майно не від потерпілого, а шляхом вчинення правочинів з підробленими документами, на підставі яких ввів в оману осіб, які уповноважені на прийняття рішень, що потягли за собою юридичну зміну власника майна.

Таким чином, обман у цих протиправних діях проявляється як використання підроблених документів, при цьому обов'язковою умовою є те, що винний знає про незаконне походження таких документів при вчиненні правочинів, які мають вигляд цілком законних і у результаті яких здійснюється перехід права власності на майно юридичної особи чи частки її члена. Таким чином, необов'язковим є передання права власності на майно чи самого майна потерпілим, хоча це також не виключається.

Отже, попри схожість об'єктивних сторін складів злочинів, що передбачені ч. 1 ст. 190 КК України та ст. 206² КК України, вони відрізняються способом вчинення цих злочинів. При шахрайстві обов'язковим є застосування обману або зловживання довірою потерпілого, а у ст. 206² КК України шляхом вчинення правочинів з підробленими документами юридичної особи. При цьому у другому випадку потерпілий необов'язково є стороною правочину.

Разом з тим слід зазначити, що об'єктом злочину, що передбачений ст. 190 КК України, є суспільні відносини у сфері власності, а у злочині, що передбачений ст. 206² КК України, — суспільні відносини у сфері здійснення господарської діяльності, хоча обов'язковим додатковим об'єктом є також відносини у сфері власності.

Подібними є предмети злочинного посягання, а саме у злочині, що передбачений ст. 190 КК України, — це майно або право на майно, а у злочині, що передбачений ст. 206² КК України, — майно господарської організації або частки, акції, паї їх засновників, учасників, акціонерів, членів. Тобто, на відміну від шахрайства у досліджуваному злочині, предмет злочину більш вузький і безпосередньо зазначений у статті.

Спільною ознакою цих складів злочинів є потерпілі, якими можуть бути як безпосередньо юридична особа у формі господарської організації, так і фізичні особи — засновники, учасники, акціонери, члени цієї господарської організації. Суб'єкт у всіх випадках є загальним, а суб'єктивна сторона — у формі прямого умислу, мета полягає у заволодінні майном.

Підсумовуючи наведений аналіз основних складів злочинів, що передбачені ст. 206² КК України та ст. 190 КК України визначальними критеріями, які їх розмежовують є об'єктивна сторона, яка у злочині, що передбачений ст. 206² КК України характеризується обов'язковим способом вчинення, а саме у вигляді укладення правочинів та необов'язковістю передачі майна за добровільною згодою потерпілого. Розбіжні також об'єкти цих складів злочинів.

Недослідженим залишається питання відмежування злочину, що передбачений ст. 206 КК України, тобто протидія законній господарській діяльності від злочину, що передбачений ст. 206² КК України. Спільним та таким, що призводить до виникнення дискусійних запитань, є об'єкти цих злочинів. Родовий об'єкт у них спільний, адже обидва відносяться до групи злочинів у сфері господарської діяльності. Безпосередні об'єкти мають схожі риси.

Так, безпосереднім об'єктом злочину, що передбачений ст. 206 КК України, є встановлений порядок здійснення господарської діяльності, покликаний забезпечити стабільність господарського обороту, свободу підприємництва і дотримання засад добросовісної конкуренції, права і законні інтереси підприємців. При вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 206 КК України, залежно від характеру погрози додатковим об'єктом виступає право людини на особисту недоторканність або право власності [7, с. 703].

Безпосереднім об'єктом злочину, що передбачений ст. 206² КК України, є суспільні відносини, що поставлені під охорону кримінального закону, у сфері забезпечення на передбачене законом право володіння підприємствами, установами, організаціями своїм майном, а їх учасникам — на володіння своїми частками у статутному фонді.

З вказаного вбачається, що предметом злочинного посягання у злочині, що передбачений ст. 206 КК України, є господарська діяльність як вид професійної діяльності, що гарантується Законом.

Предметом злочинного посягання у злочині, що передбачений ст. 206² КК України є майно підприємства, установи, організації або право на нього.

Суб'єкти в цих складах спільні, оскільки у всіх випадках вони є загальними.

Потерпілим в обох складах злочинів є особа, яка займається господарською діяльністю. Однак у диспозиції ст. 206 КК України на потерпілого є пряма вказівка як на фізичну особу, яка займається господарською діяльністю, а у ст. 206² КК України вказується на господарську організацію як суб'єкта господарювання.

Згідно з п. 2 ст. 55 Господарського кодексу України суб'єктами господарювання є:

1) господарські організації — юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України комунальні та інші підприємства, створені відповідно до Господарського кодексу України, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці [8].

З вказаного констатуємо, що потерпілим від злочинів є суб'єкти господарювання, однак у злочині, що передбачений ст. 206 КК України можуть бути фізичні особи, які зареєстровані відповідно до закону як підприємці, або фізичні особи, які наділені певними повноваженнями щодо здійснення господарської діяльності, в тому числі припинити займатися господарською діяльністю або обмежити її, укласти угоду або не виконувати укладену угоду (наприклад, директори). Навпаки, потерпілими від злочину, що передбачений ст. 206² КК України, можуть бути юридичні особи або їх учасники.

Об'єктивна сторона злочину, що передбачений ст. 206 КК України, характеризується протиправною вимогою припинити займатися господарською діяльністю або обмежити її, укласти угоду або не виконувати укладену угоду, виконання (невиконання) якої може заподіяти матеріальної шкоди або обмежити законні права чи інтереси того, хто займається господарською діяльністю, поєднана з погрозою насильства над потерпілим або близькими йому особами, пошкодження або знищення їхнього майна за відсутності ознак вимагання.

Як зазначає Л. М. Скора, при пред'явленні майнової вимоги під час протидії законній господарській діяльності винний не вчиняє ніяких дій, спрямованих на безпосереднє заволодіння майном, а прагне отримати задоволення своїх домагань із боку самого потерпілого, тобто щоб останній сам передав відповідне майно або вчинив відповідні дії [9, с. 668].

Об'єктивна сторона ст. 206² КК України, навпаки, характеризується протиправним заволодінням майном підприємства, установи, організації, в тому числі частками, акціями, паями їх засновників, учасників, акціонерів, членів, шляхом вчинення правочинів з використанням підроблених або викрадених документів, печаток, штампів підприємства, установи, організації, і при цьому

необов'язковою є добровільна передача майна потерпілим винному, про що зазначалось вище.

Способи вчинення цих злочинів теж відрізняються між собою, оскільки в злочині, що передбачений ст. 206 КК України ним є погроза насильства над потерпілим або близькими йому особами, пошкодження або знищення їхнього майна, а в злочині, що передбачений ст. 206² КК України, способом є вчинення правочинів з використанням підроблених або викрадених документів, печаток, штампів підприємства, установи, організації.

Суб'єктивна сторона цих злочинів характеризується прямим умислом.

При цьому при вчиненні протидії законній господарській діяльності винний переслідує спеціальну мету — примусити особу перестати займатись господарською діяльністю чи обмежити її, або укласти угоду, виконання якої може обмежити її законні права (інтереси), чи не виконувати раніше укладену таку угоду [9, с. 668].

При вчиненні злочину, що передбачений ст. 206² К України, винний має на меті заволодіти майном юридичної особи або частки права на це майно, що належить її учаснику.

Таким чином, можна дійти висновку, що ознаками, які відрізняють два вищенаведені склади злочину, є їх непосредні об'єкти, оскільки у злочині, що передбачений ст. 206 КК України, — це суспільні відносини у сфері забезпечення права на здійснення господарської діяльності, а у злочині, що передбачений ст. 206² КК України, — суспільні відносини у сфері забезпечення прав власності господарських організації на їх майно або учасників таких організації на права у статутному фонді. Також відрізняються предмети злочинного посягання, форма об'єктивної сторони, способи вчинення діянь.

Суміжними зі складом злочину, що передбачений ст. 206² КК України, є склади злочинів, що передбачені ст.ст. 357, 358 КК України.

Однією з ознак, що відрізняє ці склади злочинів від досліджуваного нами є їх об'єкт. Зазначені злочини входять до групи злочинів, що посягають на авторитет органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян. Видовим об'єктом злочинів, що передбачені ст.ст. 357, 358 КК України, є система врегульованих нормами права суспільних відносин з забезпечення встановленого державою порядку обігу офіційних і приватних документів, штампів, печаток та бланків у сфері управлінської діяльності [10; 11].

Видовим об'єктом злочину, передбаченого ст. 206² Кримінального кодексу України, є суспільні відносини, що поставлені під охорону кримінального закону, в сфері забезпечення встановленого порядку здійснення господарської діяльності.

Зазначене є безперечною розмежувальною ознакою вказаних складів злочинів.

Аналізуючи об'єктивну сторону складу злочину, що передбачений ст. 357 КК України, слід зазначити, що вона полягає у вчиненні альтернативних дій, таких як викрадення, привласнення, вимагання

офіційних документів, штампів чи печаток або заволодіння ними, їх умисне знищення, пошкодження чи приховування.

Разом з тим об'єктивною стороною ст. 358 КК України є складання чи видача завідомо підроблених офіційних документів, які посвідчують певні факти, що мають юридичне значення або надають певні права чи звільняють від обов'язків, підроблення з метою використання або збуту посвідчень, інших офіційних документів, що складені у визначеній законом формі та містять передбачені законом реквізити, виготовлення підроблених офіційних печаток, штампів чи бланків з метою їх збуту або їх збут чи збут завідомо підроблених офіційних документів, у тому числі особистих документів особи.

При цьому, диспозиція ст. 206² КК України звучить як протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації, у тому числі частками, акціями, паями їх засновників, учасників, акціонерів, членів, шляхом вчинення правочинів з використанням підроблених або викрадених документів, печаток, штампів підприємства, установи, організації.

Тож, враховуючи те, що ст. 206² КК України містить вказівку на обов'язкове використання підроблених або викрадених документів, печаток, штампів підприємства, установи, організації, у науковців виникають дискусії, чи охоплюватимуться вищезазначені ст.ст. 357, 358 КК України цим складом, чи це не є конкуруючі кримінально-правові норми і їх потрібно кваліфікувати окремо.

На думку Є. Д. Калмикової, якщо ці діяння є невід'ємною (сутнісною) складовою способу вчинення злочину, передбаченого ст. 206² КК України, то вони повинні охоплюватися її положеннями, а якщо ні — то ні. Утім, зі змісту диспозиції ч. 1 ст. 206² КК України зрозуміти це важко (скоріше навіть неможливо), а отже, і питання про правильну кваліфікацію описуваних діянь (лише за ст. 206² КК України чи за сукупністю цієї статті зі ст.ст. 357, 358 КК України) залишається відкритим [3, с. 15].

Думку Є. В. Калмикової підтримують О. О. Дудоров та Р. М. Мовчан, які в доповнення до вказаного нею зазначають, що не виключається також, що при кваліфікації протиправного заволодіння майном юридичної особи чи її власника (у вигляді часток, акцій чи паїв) шляхом вчинення правочинів із використанням підроблених документів, печаток, штампів юридичної особи за ст. 206² КК України правозастосовні органи не будуть додатково кваліфікувати вчинене за ст.ст. 357 чи 358 КК України, вважаючи «підроблення документів, печаток, штампів підприємства, установи, організації» (ч.ч. 1–3 ст. 358 КК України), «використання підроблених документів, печаток, штампів підприємства, установи, організації» (ч. 4 ст. 358 КК України), «викрадення документів, печаток, штампів підприємства, установи, організації» (ст. 357 КК України) конструктивною ознакою складу злочину, описаного у ст. 206² КК України [11, с. 215].

Зі змісту статті, написаної ними у співавторстві, хибною є необхідність додаткової кваліфікації за ст.ст. 357, 358 КК України.

Однак згідно з диспозицією ст. 206² КК України правочини вчиняються з використанням вже підроблених або викрадених документів, печаток, штампів підприємства, установи, організації, у той час як ст. 357 КК України передбачає кримінальну відповідальність лише за викрадення, привласнення, вимагання офіційних документів, штампів чи печаток або заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання особи своїм службовим становищем, а так само їх умисне знищення, пошкодження чи приховування. Також ст. 358 КК України передбачає кримінальну відповідальність за складання чи видачу працівником юридичної особи незалежно від форми власності, який не є службовою особою, завідомо підроблених офіційних документів, підроблення з метою використання або збуту посвідчень, інших офіційних документів, виготовлення підроблених офіційних печаток, штампів чи бланків з метою їх збуту або їх збут чи збут завідомо підроблених офіційних документів, у тому числі особистих документів особи.

Тому хоча спільним у цих диспозиціях злочинів є те, що йдеться про підроблення чи викрадення документів, печаток, штампів юридичної особи, однак у складах ст.ст. 357, 358 КК України вказане є формою об'єктивної сторони, а у складі ст. 206² КК України — засобом вчинення.

Також слід зазначити, що використання документів, печаток, штампів підприємства, установи, організації, як це передбачено у ст. 206² КК України, ні в ч. 1 ст. 357, ні ч. 1 ст. 358 КК України не передбачено.

Предметом посягання у злочинах, що передбачені ст.ст. 357, 358 КК України, є офіційні документи, штампи, печатки, бланки, приватні документи, як це витікає із Закону.

Предметом посягання у злочині, що передбачений ст. 206² КК України, є майно юридичної особи або частки її співвласників.

Потерпілими у злочинах, що передбачені ст.ст. 357, 358 КК України, є держава в особі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, а у злочині, що передбачений ст. 206² КК України, — господарські організації.

Спільними ознаками цих складів злочинів є суб'єкт, оскільки у всіх випадках він є загальним, та суб'єктивна сторона, яка теж у наведених нами випадках є у формі прямого умислу. Однак метою вчинення злочинів, що передбачені ст.ст. 357, 358 КК України є посягання на суспільні відносини у сфері інформаційного забезпечення та документообігу, а ст. 206² КК України — посягання на суспільні відносини у сфері здійснення господарської діяльності.

Таким чином, можна дійти висновку, що склади злочинів, що передбачені ст.ст. 357, 358 та 206² КК України, слід розмежовувати за об'єктами — вказані злочини посягають на різні суспільні відносини; об'єктивною стороною у злочинах, що передбачені ст.ст. 357, 358 КК України, може бути у формі підроблення чи викрадення документів, печаток, штампів юридичної особи, а у злочині, що передбачений

ст. 206² КК України, — укладення правочинів з підробленими чи викраденими документами, печатками, штампами юридичної особи. При цьому в злочинах, що передбачені ст.ст. 357, 358 КК України, документи, печатки, штампи юридичної особи є предметом посягання, а у складі ст. 206² КК України — засобом вчинення злочину.

Предметом злочинів у ст.ст. 357, 358 КК України є офіційні печатки, штампи, бланки, офіційні документи, а у ст. 206² КК України — майно юридичної особи або частки її учасників.

Узагальнюючи вищевикладене, можна дійти висновку, що склад злочину, який передбачає кримінальну відповідальність за заволодіння майном підприємства, установи організації, має спільні ознаки зі складами злочинів, що описані в цьому дослідженні, за якими подекуди складно визначити правильну кваліфікацію суспільно небезпечних діянь. Тому важливо продовжувати дослідження проблематики розмежування суміжних складів злочинів, а за необхідності — розробляти пропозиції з удосконалення кримінально правових норм для забезпечення можливості чіткого їх розмежування.

Список використаних джерел

1. *Навроцький В. О.* Основи кримінально-правової кваліфікації. 2-ге вид. К. : Юрінком Інтер, 2009. 511 с.
2. *Брич Л. П.* Теорія розмежування складів злочинів. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 712 с.
3. *Калмикова Є., Калмиков Д.* Лікарський засіб від хвороби суспільства чи плацебо?: встановлення кримінальної відповідальності за протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації // Юридичний вісник України. 2014. № 14. 5–11 квітня. С. 14–15.
4. Про судову практику у злочинах проти власності : постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 р. № 10 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://goo.gl/Wwy650>.
5. *Ємельянов М. В.* Поняття та види шахрайства за Кримінальним кодексом України // Право і суспільство. 2011. № 6. С. 164–168.
6. Вирок Генічеського районного суду Херсонської області від 19.12.2014 р. у справі № 653/3368/14–к за обвинуваченням Особа_3 у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 206² КК України / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://goo.gl/dYims9>.
7. *Дудоров О. О.* Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика. К. : Юридична практика, 2003. 924 с.
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436–IV / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://goo.gl/13zERj>.
9. *Скора Л. М.* Розмежування протидії законній господарській діяльності із суміжними злочинами // Актуальні проблеми політики. Вип. 38. Одеса : Фенікс, 2009. С. 665–671.
10. *Дзюба Ю. П.* Кримінальна відповідальність за викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження (аналіз складу злочину) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Х., 2008. 24 с.

11. Дудоров О. О., Мовчан Р. О. Законодавство України про кримінальну відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності — час визначитися зі стратегією розвитку // Вісник Асоціації кримінального права України. 2015. № 2 (5). С. 215–263.

Надійшла до редакції 20.03.2017

Федулова І. Н. Отграничение состава преступления, предусмотренного статьей 206² Уголовного кодекса Украины, от смежных составов преступления

Анализируются состав преступления, предусмотренный ст. 206² УК Украины и смежные составы преступлений, предусмотренные ст.ст. 190, 206, 357, 358 УК Украины, а также освещаются дискуссионные вопросы, которые возникают в ученых при отграничении данных составов преступлений. Так, несмотря на схожесть составов преступлений, предусмотренных ст. 190 и ст. 206² УК Украины, в ходе проведения анализа ст. 206² УК Украины обосновывается вывод о том, что определяющим отличительным критерием является объективная сторона, которая в преступлении, предусмотренном ст. 206² УК Украины, характеризуется обязательным способом совершения, а именно в виде заключения сделок и необязательностью передачи имущества по добровольному согласию потерпевшего. Расходящиеся также объекты данных составов преступлений. При отграничении преступления, предусмотренного ст. 206 УК Украины, от преступления, предусмотренного ст. 206² УК Украины общим и достаточно дискуссионным вопросом являются объекты данных преступлений. По результату исследования аргументировано мнение, что отличительным критерием наряду с другими, является объективная сторона данных составов преступлений, в том числе способ совершения преступления.

Также в ходе сравнительного анализа ст. 206² УК Украины и ст.ст. 357, 358 УК Украины обосновывается позиция о том, что, несмотря на определенную созвучность диспозиций данных статей в части подделки или кражи документов, печатей, штампов юридического лица, в составах ст.ст. 357, 358 УК Украины указанное является формой объективной стороны, а в составе ст. 206² УК Украины — средством совершения. При этом, высказывается авторская позиция о необходимости дополнительной квалификации по ст.ст. 357, 358 УК Украины при совершении преступления, предусмотренного ст. 206² УК Украины.

Ключевые слова: смежные составы преступления, общие и разграничительные признаки, мошенничество, похищение и подделка документов, законная хозяйственная деятельность, имущество юридического лица.

Fedulova, I. M. Dissociation of the Crime Components Provided by the Article 206² of the Criminal Code of Ukraine from Related Crime Components

The article analyses the crime components provided by the article 206² of the Criminal Code of Ukraine and related crime components provided by the articles 190, 206, 357, 358 of the Criminal Code of Ukraine, and also highlights the discussion questions that scientists have when dissociating these crime components. So, in spite of the similarity of the crimes components provided by the article 190 and article 206² of the Criminal Code of Ukraine during analysis of the article 206² of the Criminal Code of Ukraine, it justifies the conclusion about that the defining dividing criteria is an objective side, which at the crime, which provided article 206² of the Criminal Code of Ukraine is characterized by obligatory way to commit, namely in the form of conclusion of transactions and optional transfer of property by the voluntary consent of the victim. Crime components data objects are also divergent. When dissociating the crime provided by the article 206 of the Criminal Code of Ukraine with the crime, provided by the article 206² of the Criminal Code of Ukraine sharing, and such that leads to discussion questions are crime components data objects. The result of the inquiry reasoned the opinion that the dividing criteria along with others is the objective side of the crime components data objects, including the way of the crime commitment. Also during the comparative analysis of the article 206² of the Criminal Code of Ukraine and the articles 357, 358 of the Criminal Code of Ukraine, it justifies the position about that notwithstanding a certain assonance of dispositions of these articles of theft or counterfeiting of documents, stamps, stamps of the legal entity in compositions of the articles 357, 358 of the Criminal Code of Ukraine, the specified is a form of the objective side and in composition of the article 206² of the Criminal Code of Ukraine — as means of committing. Herewith, on the author's position on the necessity of the additional qualifications under the articles 357, 358 of the Criminal Code of Ukraine when committing a crime provided by the article 206² of the Criminal Code of Ukraine.

Keywords: *related crime components, common and dividing features, fraud, theft and forgery of documents, legitimate economic activity, property of the legal person.*

